

Serra de Bellmunt-Almenara d'est a oest

Natura, historia i camins amb encant (42 Km)

Una ruta de 42 Km que passa pels camins de la vessant sud i nord de la Serra de Bellmunt-Almenara i, ens permeten observar la gran riquesa paisatgística d'aquest espai natural protegit i visitar alguns dels seus indrets més significatius, com per exemple la font amarga, varies cabanes volta, la primera sèquia del Canal d'Urgell, la sèquia petita, el mirador del baix Sió, vestigis de la guerra civil... Però tot el camí té el seu encant, tan ens podem creuar amb una au estepària, observar interessants formacions de guix, els colors dels camps sembrats o al capvespre gaudir de les impressionants postes de sol.

Aquesta ruta ens permet conèixer l'espai natural de la serra de Bellmunt-Almenara, espai de transició entre els Prepirineus i la Plana d'Urgell, el qual presenta moltes singularitats tant pel que fa a la flora, a la fauna, a la geologia i a l'aspecte més humà.

Geològicament, és força curiosa la seva formació, destaca que esta constituïda per un anticlinal d'eix est-oest. En el centre d'aquest anticlinal afloren guixos, els quals han estat erosionats, produint una depressió plana entre els dos flancs de l'anticlinal (vallanticlinal). En els vessants de la serra hi trobem gresos, margues i algunes calcaries, que formen els relleus que apareixen al costat nord i sud de la serra de Bellmunt-Almenara. El que es segur és que aquesta serra constitueix la última ondulació del paisatge just abans de començar la plana, funcionant com a zona de transició entre els dos ambients.

La geologia també condiona les construccions de pedra seca, com els marges, aixoplucs, basses i cabanes de volta, ja que aquestes construccions es fan amb les roques disponibles (gresos, calcaries i fins i tot guixos) en el lloc per tal de minimitzar el transport. Entre aquestes construccions destaquen per la seva simplicitat, bellesa i adaptació al territori les cabanes

de volta, que responien a la necessitat d'aixopluc i descans dels animals i les persones que treballaven al camp. Dins de les cabanes de volta cal ressaltar la presència de les rares cabanes de volta amb porta lateral freqüents a la zona d'Agramunt.

Cabana de porta lateral

També en l'arquitectura popular es fa palesa la zona de transició que representa la serra de Bellmunt Almenara, ja que hi conviuen les construccions de terra (principalment de tàpia), més típiques de la plana d'Urgell on escassegen els afloraments de roca dura i abunden les argiles, i construccions de pedra, com les que hi ha en els paratges de més al nord i est.

La flora també confirma que la serra es una zona de transició entre el Prepirineu i la Plana, ja que s'hi barregen espècies del subelement mediterrani estèpic (a les solanes i especialment sobre els guixos) amb espècies pròpies de les joncedes (a les obagues).

Ermita de Sant Jaume de Cal Trepac (Vall d'Aladrell)

Els mamífers més comuns a la zona són el conill, la llebre, la guineu, i petits mamífers com el talpó o la musaranya. Cal destacar també la presència de rèptils com el llangardaix ocel·lat, la serp verda, la serp blanca, l'escurçó ibèric i un bon nombre de sargantanes. L'amfibi més abundant és el gripau corredor. Finalment es detecta la presència esporàdica de espècies de distribució pirinenca que hi realitzen incursions, com el teixó i el senglar.

Torlit

La importància faunística d'aquesta zona, però, ve donada per les aus estèpiques que fan de la serra de Bellmunt-Almenara un punt d'interès ornitològic de primer ordre. Aquestes aus, normalment de coloracions críptiques i costums terrenejants, acostumen a fer el niu al terra, i algunes d'elles tenen espectaculars

dances d'aparellament. Destaquen el sisó, el torlit, la calàndria o l'esparver cendrós.

La pèrdua progressiva d'aquests ambients s'ha donat a causa de l'augment de les zones de reg i la intensificació de l'agricultura. Com a conseqüència els ambients pseudoestèpics com la serra de Bellmunt-Almenara s'han vist molt fragmentats i reduïts i les aus que en depenen han disminuït molt les seves poblacions, fins a l'extinció de les espècies menys polivalents com el pioc, l'alosa becuda, la xurra o la ganga.

També hi trobem moltes aus rapinyaires, tals com el milà reial, el milà negre, l'aligot, l'arpella vulgar, el xoriguer, el falcó mostatxut, el voltor comú, l'àguila daurada i molts d'altres. Alguns d'aquests rapinyaires són vinguts des de les zones de muntanya (on nidifiquen en penyasegats) en busca d'aliment i d'altres usen aquest territori durant el seu estadi juvenil (fase de dispersió).